



**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

2 Vtrum recte diuidatur substantia in primem & secundam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

eo & incompleto. Et in vno quidem sensu apparet hoc verum, tamen in alio non videtur necessarium: est enim illa diuisio virtute multiplex & ambigua. Et ideo non potest simpliciter, & sine distinctione responderi. Nam substantia potest intelligi incompleta Physice solum ex defectu alicuius partis integralis: & hoc modo clarum est non intercedere analogiam inter illam, & substantiam completam. Rursus alio modo & satis visitato dicitur aliqua substantia incompleta solum ex defectu alicuius modi substantialis, vt humanitas, v. g. carens propria substantia. Et substantia sic incompleta, probabilissimum etiam est, non esse analogice, sed vniuoce substantiam, vt humanitas, v. g. respectu hominis, quia includit totam essentiam, & totam entitatem substantialem hominis, & est simpliciter ens per se, eo sensu, quo illud per se dicitur essentialem rationem substantia, quod infra declarabimus: solumque illi deest complementum quoddam modale, quod non videtur satis ad constituendam analogiam. Obseruandum vero est, quod, sicut humanitas non est homo, ita neque dici potest substantia eo modo, quo substantia est genus generalissimum: sic enim sumitur in concreti, & prout significat rem substantialem, saltem in confuso & in communi: & ideo non potest de natura abstracte concepta predicari: tamen substantia prout diuiditur in completam, & incompletam latius sumitur. Et hoc modo dicimus probabile esse, dici vniuoce de humanitate, & de homine.

Denique substantia aliqua potest dici incompleta essentialiter, & in hoc sensu videtur diuisio analogica, & ex suo genere tenet infimum locum in ordine id, quod tantum est substantialis modus. Vnim potest substantia appellari, vt de substantia, modus vnionis, & substantia. Deinde comprehenduntur essentialiter, partes substantia, vt materia, & forma, quae magis participare videntur de entitate substantiali, tamen respectu completae substantia videntur analogice substantia, propter rationem supra tactam de ente completo & incompleto, & de substantia & accidenti. Solum occurrit obseruandum, hanc analogiam talem esse, vt ex genere suo substantia completa excellentior sit, quam incompleta, & quod haec totum suum esse habeat propter illam, si respectus & cum proportionem sumantur. Nihilominus tamen accidere posse, vt aliqua substantia incompleta sit simpliciter nobilior, & excellentior intensius, quam aliqua completa: anima enim rationalis simpliciter nobilior est, quam terra, aut ignis, quamquam haec sint substantia completa, illa incompleta. Haec namque substantia solum superant animam in materia, quae imperfectissimum quid est in ordine substantia: ipsa vero anima superat alia entia in differentia formali, & in gradu & ordine substantia, quoniam spiritualis est, & intellectualis, qui excessus multo praestantior est in perfectione intensius.

Quin etiam probabile est, aliquem modum substantialem perfectiorem esse in sua entitate, quam sit qualibet alia substantia completa pure creata, nimirum vnionem hypostaticam, quae in natura humana solum est modus quidam substantialis, & maiorem excellentiam illi affert, quam sit non solum in homine, sed etiam in angelo, non tantum ratione ipsiusmet suppositi Verbi diuini, quod humanitati coniungit, sed etiam ex parte illius modi creati, & supernaturalis, quem ponit in ipsa humanitate. Qui tamen modus non est substantia completa, sed medium aut vinculum, quo confurgit substantia quaedam completa, quae est Christus Deus homo. Iuxta quam sententiam consequenter dicendum est, quod licet ille modus dicatur analogice substantia, quantum ad propriam rationem formalem per illam vocem significatam, nihilominus quoad rem ipsam est

Tom. II. Metaphys.

quid perfectius & nobilius, quam propriissima substantia creata.

Neque hoc est inconueniens, quia satis est, quod fit minus perfectum, quam illa substantia completa, quae mediante tali modo constituitur, quae non est pure creata, sed ex re creata & increata mirabiliter composita. Et propter hanc causam non potest hinc argumentum sumi, vt idem dicatur de gratia vel alio accidente creato & supernaturali ad naturalem substantiam creatam comparato, quia medio accidente non confurgit aliquid ens per se vnum neque aliqua substantia, & semper manet in ordine entis secundum quid. Sed quamquam haec probabiliter sint dicta, non tamen sunt certa, nam omnis vnio hoc ipso, quod tantum est quidam modus rei, quae vnitur, videtur esse in se diminuta entitatis, & quasi respectu: & ideo licet vnio hypostatica ratione termini ad quem terminatur, habeat infinitam quandam excellentiam & dignitatem, tamen in se considerata in genere Physico, non videtur tam perfecta entitas, licet est substantia completa, praesertim intellectualis. Sed haec ad Theologicam considerationem magis spectant.

SECTIO II.

Vtrum recte diuidatur substantia in primam & secundam.



Ante diuisionem supposuit Aristoteles in praedicamentis cap. de substantia, tradens rationem & differentiam vtriusque membri, & communem ipsius diuisioni descriptionem, quam his verbis significauit, *Commune est omni substantia in subiecto non esse. Oportet igitur in praesenti participatione hanc diligenter declarare, vt per singula membra discurrentes, totam substantia rationem exacte explicemus.*

Quod sit diuisum huius diuisionis.

Vbitari ergo in primis potest, vtrum diuisum in hac diuisione sit sola vox æquiuoca, vel analogica, vel aliquis conceptus obiectiuus communis substantia primae & secundae. Et ratio difficultatis est, quia substantia prima nihil aliud est, quam substantia singularis: substantia vero secunda est substantia vniuersalis, seu abstrahens ab indiuiduatione, sed substantia communi & indiuiduae nullus realis conceptus obiectiuus potest esse communis praeter ipsummet conceptum substantia communis: ergo in hac diuisione nullus conceptus obiectiuus & realis diuidi potest. Consequentia est euidens, quia diuisum non potest cum altero membro diuidente coincidere. Maior vero satis aperte colligitur ex Aristotele citato loco, & constabit amplius ex dicendis. Minor autem declaratur facile inductione & ratione: nam Petrus & homo nihil habent commune praeter conceptum hominis: neque homo & animal praeter conceptum animalis: & in vniuersum omne inferius & superius ita comparantur: & eodem modo subdistantur inter se substantia prima & secunda. Ratio vero est, quia conceptus inferior includit in se totum conceptum superiorem, additque illi determinationem seu differentiam suam: ergo nullam habere potest cum illo conuenientiam, praeterquam in ipsomet conceptu communi, quae potius est identitas, quam conuenientia: conuenientia enim in praesenti dicitur similitudinem, Petrus autem & homo non sunt similes, sed vnum. Et confirmatur, nam aliis esset quidam processus in infinitum in his conceptibus, nam si homo & animal conuenirent in tertio aliquo conceptu

ceptu, etiam ab illo conceptu, & conceptu animalis posset tertius distinctus abstrahi, nam comparatur etiam sicut superius & inferius, & idē argumentum fieri potest de quarto illo conceptu respectu tertii, & sic in infinitum.

III. Secundo hinc dubitari potest an hæc diuisio sit rei vel relationis. nam quod sit rei videtur posse sumi ex ipsa communi ratione substantiæ, quæ est vel non esse in subiecto, id est, per se esse, vel subsistere accidentibus, quæ est realis ratio: & ex ratione etiam primæ substantiæ, quæ est primo per se ac immediate subsistere accidentibus. In contrarium vero est, quia prima substantia & secunda in re non differunt: non ergo potest diuisio esse realis. Item secunda substantia non est membrum diuidens vt substantia, sed vt secunda substantia, vt sic autem nihil rei addit præter substantiam ipsam: non ergo esse potest diuisio rei, sed rationis tantum.

IV. Tertio dubitari potest cui horum membrorum ratio substantiæ primario conueniat, nam Aristoteles significat primario conuenire primæ substantiæ, illam enim proprie in primis, & maxime substantiam esse dicit, quia illa est, quæ primo subsistit, & subsistat, & quidquid aliquo modo subsistit, vel subsistat, in prima & per primam substantiam id participat. Propter quod (ait Aristoteles) primis substantiis ablati impossibile est aliquid remanere. In contrarium vero est, quia secunda substantia essentialiter est substantia, ratio autem essentialis prius conuenit speciei aut generi, quam indiuiduo: sicut enim ideo Petrus est animal, quia homo est animal & non è conuerso, ita etiam est substantia, quia homo est substantia: ratio ergo substantiæ per prius conuenit secundis substantiis: & nulli potest immediatus conuenire, quam ipsi superius generi. Imo etiam si loquamur de substantia sub ratione substantiæ, videatur primo conuenire secundæ substantiæ: nam licet quoad communia accidentia prima substantia videatur primo subsistere, quia hæc accidentia non conueniunt speciei quia ratione alicuius indiuidui, tamen quoad accidentia propria videtur à contrario fieri, nam risibile, verbi gratia prius conuenit homini quam Petro: ideo enim Petrus est risibilis, quia homo est risibilis, non è contrario: cum ergo accidentia propria sint omnium prima, & circa illa substantiandi munus primum exerceatur, fieri videtur, omnibus pensatis, vt hæc etiam ratio subsidi primo conueniat secundæ substantiæ. Aliunde vero apparet, vtramque substantiam esse eque primo substantiam, & non cum aliquo ordine, non solum quia in re idem sunt, sed etiam quia vniuoce participant rationem substantiæ, nam vtraque substantia, tam prima quam secunda directe collocatur in prædicamento substantiæ, quod esse non posset, nisi vtraque esset vniuoce substantia.

V. Circa primam dubitationem, nemo vt existimo opinabitur, hæc esse solius vocis mere æquiuocam participationem, nam ex dictis, & ex ipsomet Aristotele, constat, in ea non solum nomen, sed etiam rationem substantiæ aliquo modo esse communem vtrique membro. Quare, quod Ammonius in Prædicamentis ait illam non esse diuisionem, sed ordinem solum enumeratorum, vt si quis enumerando dicat in oratione esse literas syllabas, & dictiones, vel in exercitu esse duces, & milites, &c. ita (inquit) Aristoteles non diuisit, sed enumerauit solum, in prædicamento substantiæ reperiri primas, & secundas substantias, Hoc [inquam] non probatur, quia vel rem non declarat, vel perinde est ac si diceretur partitionem esse solius nominis æquiuoci. Probatur, quia negari non potest, quin nomen substantiæ commune sit primæ & secundæ. Constat etiam Aristotelem sub ea voce voluisse vtramque substantiam comprehendere: ergo, si illa tantum est enumeratio rerum sub eodem nomine contentarum absque alia diuisione, erit partitio nominis æquiuoci, quæ huiusmodi par-

titio nihil aliud requirit: id autem falsum est, vt dixi, quod & ipse Ammonius confitetur propter rationem supra factam, scilicet, quod Aristoteles rationem nominis proposuit, quæ vtrique membro communis est.

Hoc ergo supposito dixerunt aliqui, primam & secundam substantiam esse nomina secundæ intentionis, & de formali significare quoddam accedens rationis, nempe rationem subiecti, & prædicati substantialis, vt sentit Soto in Logica cap. de substantia, vel intentionem est respectu substantiæ, cui per rationem accidit esse vniuersalem vel singularem, aut in recta linea prædicamentali collocari. Formaliter autem comparando diuisum ad membra diuidentia vt sic potius erit diuisio generis in species, qualis est diuisio vniuersalis, verbi gratia, in quinque vniuersalia. Nā si accedens diuidatur in accidentia per se sub illo contenta vt coloratum in album & nigrum, diuisio erit per se, & essentialis, non accidentalis, aut per accidentia respectu diuisi. Soto vero indicat diuisionem esse subiecti in accidentia rationis, quia nulla intentio communis esse potest ad intentionem subiecti & prædicati. Sed quamuis demus diuisionem posse habere illum sensum, tamen quod aliter sit impossibile, non est verum, nec recte probatur illa ratione, nam si ratio subiecti & prædicati proprie fumantur in ordine ad propositionem, habent intentionem communem extremi propositionis, quod in vocibus terminum appellamus, vel nomen: si vero subiectum & prædicatum latius fumantur pro subiectibili & prædicabili, quæ proportionabiliter se habent ad vniuersale & singulare, sic possunt habere intentionem communem correlatiuorum, quæ fundatur in tali abstractione, vel comparatione intellectus, quāuis fortasse non habeat terminum communem incomplexum quo significetur: & in præfenti appellari potest aptum poni in recta linea prædicamenti substantia, quod de formali significat intentionem rationis. Atque hoc modo facile expeditur difficultas tacta in primo dubio, quia quod prædicata inferiora & superiora inter se subordinata conueniant in aliquo ente rationis, nulla est difficultas. At vero si dicatur esse diuisio subiecti realis in accidentia rationis, vel dicendum erit diuisum non esse vnum, nisi aggregatione quadam nimirum res quæ ponuntur in linea recta prædicamenti substantiæ, vel certe declarandum adhuc superest, sub qua ratione reali & obiectiua, illud diuisum vnum sit.

Præterea hæc interpretatio prædictæ diuisionis per secundas intentiones est probabilis, & accommodata Dialecticis, tamen ad rem Metaphysicam quam nunc tractamus, non est sufficiens. Neque etiam videtur omnino accommodata menti Aristotelis, nam ille non declarauit rationem substantiæ, quam in prima & secunda reperiri supposuit, per aliquam relationem rationis, nec similiter per denominationem aliquam sumptam ex conceptibus nominis, sed per proprietatem realem subsistenti in se, quam per illam negationem declarauit, non esse (scilicet) in subiecto. Neque enim dici potest, quod illam etiam negationem sumpserit in ordine ad secundas intentiones, ita vt non esse in subiecto idem sit, quod non prædicari de subiecto, nam in hoc sensu falso diceretur commune esse omni substantia in subiecto non esse: secundis enim substantiis hoc non conueniret cum prædicentur de primis, vel de inferioribus substantiis. Vnde Aristoteles expresse distinguit, esse in subiecto & dici de subiecto, vt hoc sit prædicari, illud in esse. Et de secundis substantiis ait non esse in subiecto, licet dicantur de subiecto. Sumit ergo illam negationem ad describendam talem proprietatem substantiæ.

substantia, quæ est per se esse. Deinde substantia accidentibus proprietatibus est realis, & non secundæ intentionis, vt ex ipsis terminis per se notū videtur, ex textu Aristotelis: idem enim dixit, corruptis primis substantiis impossibile esse aliquid remanere, quia in eis realiter existunt secundæ substantiæ, & insunt accidentia: substantia ergo accidentibus sumitur in ordine ad existentiam realem, & vt proprietatibus realis. Item quia substantia relatum ad secundas intentiones seu ad opera mentis, nihil aliud esse videtur, quam in propositione subiici: hoc autem modo non tantum substantia, sed etiam accidentia quædam substantia accidentibus: & secundæ substantiæ non semper substantia hoc modo propter primas, præsertim in propositionibus, quæ non dicunt actualem existentiam, vt inferius declarabimus. Item ostensum est: esse in subiecto sumi ab Aristotele realiter & secundum reale esse: huius autem correlatiuum est, substantia accidentibus quæ insunt: est ergo hæc proprietatibus realis: secundum hanc autem diuiduntur prima & secunda substantia, quatenus magis vel minus, seu diuerso modo illam proprietatem participant: ergo non per secundas intentiones, sed per ordinem ad reales proprietates substantia prima & secunda distinguuntur.

Adde, quod in ordine ad secundas intentiones, vix potest intelligi, quomodo prima substantia dicatur magis substantia, quam secunda, vt Aristoteles loquitur, nam si prima substantia dicit intentionem subiecti, & secunda intentionem prædicati, vt ait Soto, in quo fit comparatio? nam hæc debet fieri in aliqua proprietate comuni: rationes autem prædicati & subiecti sunt diuersæ, & ipse Soto ait nullam habere intentionem communem, & quamuis habeant, illam æque participant, nam tam extremum propositionis est prædicatum, sicut subiectum. Idemque argumentum fieri potest, si dicatur illa intentiones esse vniuersales & singulares, aut prædicabilis & subiectibilis, diuidique sub intentione communis in linea recta prædicamenti substantiæ: nam hæc etiam intentio æque primo conuenit secundis substantiis ac primis. Vnde quoad hoc verisimilis diceretur, diuidi intentionem subiecti, & hanc magis & prius conuenire primæ substantiæ: quam secundæ. Sed hoc etiam non est credibile, quia, esse subiecti prædicamentum solum dicit intentionem rationis: at vero illa non est sufficiens ad explicandam rationem substantiæ, nam communis est accidentibus, quæ ratio de omnibus intentionibus supra numeratis fieri potest. Et præterea illa intentio subiecti non semper conuenit secundis substantiis per primas, præsertim in propositionibus per se, quæ abstrahunt ab actuali existentia. Igitur præter intentiones rationis aliquid addere oportet ad explicandam prædictam diuisionem, & distinctionem ac comparationem membrorum diuidentium inter se.

Aliter ergo dici potest, in hac diuisione diuidi substantiam, vt habentem hanc proprietatem realem per se subsistenti: diuidi autem per diuersos modos, quibus hæc proprietatibus primis & secundis substantiis conuenit. Quam opinionem etiam attigit Cæcilius in prædicamento substantiæ, tamen in sensu longe diuerso ab eo quem nos intendimus. Dicit enim primam substantiam constitui per positum modum particulariter subsistenti, secundam vero substantiam non constitui per positum modum, sed per carentiam modi particulariter subsistenti. Vnde non assignat diuisum commune secundum aliquam proprietatem realem, sed solum secundum proprietatem rationis, scilicet vt est res, quæ di recte ponitur in linea recta prædicamenti substantiæ. Quæ expositio mihi non adeo probatur, quia iuxta eam declarari non potest, in qua ratione realiter conueniant prima & secunda substantia, secundum

Tomus II. Metaphys.

quam vtrique substantia appellatur, & magis prima quam secunda: & propter alias rationes quas statim indicabo.

Aliter ergo dicitur, substantiam diuidi sub ratione per se subsistentis & substantis aliis: ab vtraque enim proprietate diximus supra posse substantiam appellari. Vtrique ergo proprietatibus conuenire debet tam secundæ substantiæ, quam primæ, vt vtrique substantia sit. Differunt vero in modo participandi illas proprietates, nõ quia vna participet illas, & alia non participet: nam hoc repugnaret diuisioni: esset enim excludere vnum membrum à participatione diuisionis: sed quia vna, id est, prima substantia primo ac per se habet illas proprietates, quod ex eo prouenit quod substantia singularis ac indiuidua est, nam sicut singularia sunt, quæ per se primo existunt, ita etiam per se primo subsistunt, & sustentant accidentia: altera vero, id est, secunda substantia, solum per primam illas proprietates participat. Quod enim illas participet, patet, tum quia est substantia, tum etiam quia sub se continet primam substantiam, & in ea intime & essentialiter existit. Vnde necesse est, vt quod primæ substantiæ conuenit in re, conueniat etiam secundæ saltem mediante prima. Quod vero non aliter conueniant illæ proprietates secundæ substantiæ, nisi per primam, patet, quia non existit, nisi in prima, neque enim subsistit per se separata. Vnde recte D. Thom. q. 9. de potentia art. ad 5. ait, subsistere attribui generibus & speciebus, non quia subsistunt (scilicet extrema indiuidua) sed quia indiuidua in eorum naturis subsistunt. Sic ergo facile exponitur dicta diuisionis, quæ responsione ad dubia, & argumenta in principio posita magis declarabitur.

Ad primam ergo dubitationem duobus modis responderi potest: primo, diuisum esse conceptum aliquem obiectum & realem communem primæ & secundæ substantiæ, non quidem secundum aliquem gradum essentialium specificum, aut genericum: hoc enim modo nihil potest esse commune prædicatis per se subordinatis, vt recte probat discursus ibi factus: sed est hic conceptus communis secundum participationem seu denominationem sumptam à quadam proprietate singularis substantiæ, quæ aliquo modo redundat in substantiam vniuersalem. Huiusmodi proprietatibus est subsistere, vel substantia, quæ formaliter non dicunt essentialiam substantiæ, vt de ratione substantiæ superius indicatum est, & de substantia actuali inferius dicitur: sed dicunt proprietates quasdam seu conditiones substantiæ, quæ per se primo conueniunt singulari substantiæ, & suo modo illam efficiunt: consequenter vero etiam efficiunt genera & species substantiarum, quatenus in singularibus sunt. Atque hoc modo non repugnat aliquid esse commune substantiæ singulari & vniuersali. Præsertim, quia hæc communitas licet quoad distinctionem membrorum sit rationis, tamen quoad ipsam conuenientiam, si attente consideretur, non tam est rationis, quam realis, id est, nõ est per solam similitudinem à qua abstrahatur conceptus communis secundum rationem, sed est per realem participationem eiusdem substantiæ. Homo enim & Petrus ratione quidem distinguuntur, tamen eo modo dicitur homo subsistere in Petro, quia eadem realis substantia Petri est etiam realis substantia nature humane: & similiter eadem capacitate seu virtute, qua Petrus subsistit albedini, subsistit etiam homo. Sicut existere potest dici commune prædicatis singularibus & vniuersalibus, non communitate rationis, & abstractionis, sed rei, quia eadem numero existentia, qua singulare, existit & vniuersale. Iuxta hunc ergo modum non est difficile intelligere diuisum commune primæ & secundæ substantiæ.

Dices: si emet conceptus substantiæ hoc ipso, quod communis est, & quid abstractum à singularibus, &

consequenter est secunda substantia: repugnabit ergo illi diuidi in primam & secundam. Respondetur, etiam si communis sit, non est substantia secunda, quia non est communis tanquam gradus essentialis specificus vel genericus, neque est abstractus secundum rationem ex aliqua convenientia essentiali inter completas substantias, quod est de ratione secundae substantiae, sed est communis per denominationem ab eadem proprietate, quod videtur pertinere ad quandam modum analogiae, ut in secundo & tertio dubio declarabo. Adde, etiam ipsum conceptum primae substantiae communem esse ad omnes primas substantias, quia, licet prima substantia realiter singularis sit & indiuidua, tamen formaliter ipsa ratio primae substantiae potest abstrahi ut communis, quantum illa ratio communis non sit secunda substantia propter dictam causam. Simili ergo modo potest aliqua ratio substantiae esse communis primae & secundae, neque hoc contradicit rationi primae substantiae, quia eius ratio formalis communicabilis est, licet res sit incommunicabilis. Eo vel maxime, quod singularitas primae substantiae non excludit communicationem cum secunda substantia in eadem entitate & essentia: & consequenter in eadem proprietate, quae communicatio sufficit ad constituendum diuisum huius diuisionis, ut declaratum est.

XIII. Atque hic modus dicendi est facilis & verus, posset tamen etiam dici, diuisum esse substantiam conceptam sub ratione essentiali substantiae, quae, sicut potest concipi aut singularis effecta, aut abstracta à singularitate, ita potest etiam diuidi in primam, & secundam substantiam. Sicut communiter dicitur: naturam humanam secundum se nec singularem esse nec vniuersalem: unde diuidi potest secundum illud duplicem statum vel modum essendi, quorum alter est rationis, alter realis. Dices primo: ergo substantia, quae hic diuiditur, erit ipsum genus generalissimum substantiae, quod est impossibile, quia genus generalissimum tantum est secunda substantia, non prima. Sequela patet, quia substantia quae est generalissimum, nihil aliud dicit, quam essentiam substantiae, seu quod habet essentiam substantiae, sicut humana natura secundum se concepta nihil aliud est, quam ipsa species humana. Item homo licet possit secundum se seu singulariter concipi, non tamen potest diuidi in primum & secundum: ergo nec substantia poterit sic diuidi, si sumatur pro ipsa natura substantiali in concreto. Adde, quod si diuidendus esset homo in primum & secundum, potius homo vniuersalis diceretur primus homo, quàm singularis, sicut idea Platonis si esset, esset prius homo, quam indiuidua. Respondetur ad primum negando simpliciter sequelam, nam licet substantia, quae in primam & secundam diuiditur, non dicat explicite nisi id quod habet essentiam seu naturam substantialem, quam rationem includit etiam in suo actuali conceptu genus generalissimum substantiae: tamen diuerso modo, nam substantia ut est generalissimum, non solum praescindit ab statu singulari & indiuiduo: sed dicit quandam veritatem vniuersalem ratione cuius substantia ut est generalissimum, non potest intelligi singularis: substantia vero ut diuiditur in primam & secundam, dicit praecise veritatem formalem substantiae, in differentem ad singularitatem & vniuersalitatem. Sicut humanitas, quae secundum se dicitur indifferens, & non vniuersalis, nec particularis, non dicit aliam essentiam ab specie humana, dicit tamen alium modum concipiendi. Item substantia ut est genus, dicit conceptum praecisum ab omnibus differentis substantiae: substantia vero ut est diuisum, non dicit conceptum ita praecisum, sed potius ut resultat ex quacunque differentia substantiali, quatenus omnibus commune est, constituit substantiam completam. Quo sensu essentia substantiae est quasi transcendens à supremo genere usque ad indiuidua sub-

stantiae. Quomodo dixit D. Thomas in 1. distinctione 23. quaestione 1. articulo primo ad primum. *Omnis quod est in genere substantiae, potest dici vna, siue sit substantia vniuersalis, siue particularis.* Ad alteram partem respondetur negando similitudinem, nam homo, & Petrus non habet aliquam specialem proprietatem, sub qua percipiant illam relationem, vel denominationem primi, & secundi, nisi in ratione subsistenti, vel subsistendi in ordine, ad quam dicuntur prima vel secunda substantiae, quia illa proprietates non pertinet per se primo ad hominem ut hic, sed ut substantia est. Et ideo dixi superius rationem primae & secundae substantiae non satis explicari per relationem singularem & vniuersalem, nisi adiungatur diuersa habitudine ad hanc proprietatem subsistendi vel subsistendi.

Qualia sint membra diuidentia.

AD secundam dubitationem dicendum est primo, hanc diuisionem quoad membrorum distinctionem esse rationis tantum, & non rei. Quod satis conuincit argumentum ibi factum, quia membra in re non sunt distincta, nec realiter, nec ex natura rei ut satis constat ex his quae à nobis dicta sunt de distinctione naturae vniuersalis ab indiuiduis. Deinde addo, non solum distinctionem ipsam esse rationis, sed etiam membra diuidentia aliquam includere relationem, seu intentionem rationis. Expe enim contingit, distinctionem esse rationis, & membra esse omnino realia, ut de misericordia, iustitia, & aliis Dei attributis constat. Intendit vero accidit membra, quae ratione distinguuntur, quamuis materialiter seu realiter à parte, ei existant, tamen ut ratione distinguuntur, includere aliquam relationem vel denominationem, quam non habent, nisi per rationem. Ad hunc ergo modum dicimus scilicet habere primam & secundam substantiam in hac diuisione. Quod declaro primo ex ipsis vocibus, nam prima substantia, ut prima, dicit relationem ad secundam, & e conuerso secunda ad primam: haec autem relatio non potest esse realis, sed rationis tantum: est enim relatio ordinis cuiusdam: inter illa autem, quae in re non distinguuntur, sed tantum ratione, non potest esse ordo realis, sed solum rationis. Secundo ex re ipsa, & ex definitionibus primae & secundae substantiae, dicitur enim prima substantia, quae per se primo subsistit, vel subsistat, secunda vero substantia dicitur, quae secundario vel per primam subsistit vel subsistat: quamuis autem subsistere vel subsistere realiter conueniant primae vel secundae substantiae, tamen quod vni primario, alteri secundario conueniant, seu quod vni per se, alteri per aliam, hoc non est in re, sed in ordine ad conceptus nostros. Quia in re non est vnum & aliud, sed vnum tantum, neque est mediate & immediate subsistere vel subsistere: quia vbi in re non est distinctio, non potest esse medium: ergo ratio primae, aut secundae substantiae secundum totum, quod includit, non est in re ipsa, sed completur per rationem.

Dices: Ergo coincidit haec expositio cum prior sententia supra improbat. Respondetur, ex parte quidem cum illa conuenire: & ideo non omnino illam improbauimus, sed diximus non sufficienter rem explicare. Deinde ab illa differimus, quia nec per intentionem singularem & vniuersalem, nec per intentionem subiecti & praedicati diuisionem explicamus, sed solum per relationem ordinis, seu per relationem primi & secundi in ratione subsistendi vel subsistendi. Unde rationem subsistendi vel subsistendi non intelligimus in ordine ad solas intentiones, seu praedicationes rationis, sed de reali proprietate subsistendi intentionem autem seu relationem rationis solum ponimus in habitudine primi vel secundi substantiae.

Vnde

Vnde vltius obseruare licet, substantiam dupliciter dici posse primam. Vno modo positue per relationem ad secundam, quo sensu procedunt, quæ hæcenus diximus. Alio modo negatiue per negationem prioris: & in hoc sensu ratio primæ substantiæ realis est, nullamque includit relationem seu intentionem rationis; & Metaphysice loquendo, hæc videtur satis propria & visitata acceptio primæ substantiæ. Est enim illa, quæ ita per se subsistit, vel substantia, vt nulla sit illa prior in subsistendo vel substantiando: hoc autem totum in re ipsa habet & per illam negationem prioris declaratur illud positum, quod prima substantia habet, ex vi proprii & intrinseci modi essendi positiui. In secunda vero substantia non habet locum illa duplex acceptio, quia nihil denominatur secundum per solam negationem, sed necessario includit ordinem ad id, quod est primum: & ideo, licet prima substantia sub aliqua ratione non improprie possit dicere conceptum realem, non includentem aliquam relationem rationis, tamen secunda substantia sub ratione secundæ substantiæ necessario completur per rationem, quia licet res illa quæ est secunda substantia, sit realis, tamen quod sit secunda, non habet in re, sed in ordine ad modum concipiendi nostrum. Vnde ratio primæ substantiæ vere ac proprie potest Deo attribui in aliquo sensu, vt sequenti sectione dicam: ratio autem secundæ substantiæ nullo modo in Deo locum habet, quia in eo non habet locum abstractio naturæ communis à proprio substantiæ indiuiduo. Quapropter consideratio secundæ substantiæ vt sic ad Logicum magis spectat quam ad Metaphysicum, & ideo nihil amplius de illa dicemus. Præsertim, quia præter dicta supra de vniuersalibus vix aliquid de illa dicendum superest. Dicemus tamen in vltima sectione Disputationis sequenti de essentiali ratione substantiæ, quæ tam in secunda, quam in prima reperitur. Prius tamen considerabimus primam substantiam vt prima est, quoad negationem prioris, seu quoad positum modum, qui negationem illam fundat: hoc enim ad præsentem doctrinam maxime spectat. De relatione autem rationis primæ ad secundam nihil est quod dicamus, sed Dialecticis remittendum id est, deseruit enim ad coordinandam lineam prædicamentalem, & varios prædicamentum modos: & ideo Aristoteles, vt Caietanus notauit, nihil de illa diuisione in Metaphysica dixit: nobis autem necessaria visa est ad declarandam rationem primæ substantiæ, prout realis, & Metaphysica est.

Sine prima substantia magis substantia quam secunda.

AD tertium dubium aperta est sententia Aristotelis, rationem substantiæ prout hic diuiditur, primo ac per se conuenire primis substantiis. Quomodo autem, & sub qua ratione hoc intelligendum sit, non ab omnibus eodem modo declaratur. Quidam enim distinguunt de substantia, vt dicta à proprietate subsistendi, vel à proprietate substantiæ: & priori modo aiunt, rationem substantiæ prius conuenire secundæ quam primæ, posteriori autem modo à conuerso prius primæ, quam secundæ. Ratio est, quia prior proprietate est ipsa essentia substantiæ, quæ conuenit primæ per secundam: posterior vero proprietate est accidentaria, & ideo per se primo conuenit primæ substantiæ, & per illam secundæ: Aristotelem autem aiunt locutum esse de substantia sub ratione substantiæ, iuxta propriissimam nominis etymologiam, quia illa ratio notior nobis est: & propterea primam substantiam maxime substantiam vocari. Potestque hæc sententia sumi ex Boetio lib. de duabus naturis aliquantulum à principio, ubi ait: *Genera & species subsistunt tantum, indiuidua vero non*

Tom. II. Metaphys.

tantum subsistunt, sed etiam substant, quod videtur necessario intelligendum secundum primas rationes subsistendi vel substanti, nam secundario etiam secundæ substantiæ substant in primis. Vnde D. Th. i. p. q. 29. artic. 2. ad 4. interpretans hunc locum Boetii, ait, Boetius dicit genera & species subsistere in quantum indiuiduis aliquibus competat subsistere, ex eo quod sunt sub generibus & speciebus in prædicamento substantiæ comprehensis. Si ergo indiuiduis cõpetit subsistere, quia sub secundis substantiis, per prius competet ipsis secundis substantiis. Vnde clarius idem D. Thom. in 1. dist. 23. quæst. 1. art. 2. ad 2. ait. Quamuis genera & species non substant, nisi in indiuiduis, tamen eorum proprie subsistere est: & subsistentia dicuntur, quamuis & particulare dicatur, sed posterior, sicut species substantiæ dicuntur, sed secunda. Et distinct. 26. q. 1. art. 1. ad 4. ait subsistentiam & essentiam per prius esse in generibus, & speciebus, quam in indiuiduis secundum Boetium.

Dicendum nihilominus est, primam substantiam esse maxime, & per prius substantiam, non tantum in ratione substanti, sed etiam in ratione subsistendi, loquendo formaliter de actuali subsistentia, vt verbum ipsum substanti proprie sonat. Ita sentiunt omnes interpretes Aristotelis, & est manifestum, quia illi primo conuenit subsistere, cui existere & operari: sed hæc primo conueniunt singularibus, vt docuit idem Aristoteles in principio Metaphysice: ergo. Item ostendimus inferius subsistentiam proprie sumptam esse modum seu terminum naturæ singularis, & indiuidui, ita vt sicut accidens non potest efficere naturam communem, nisi prout existit in natura singulari, ita nec subsistentia possit terminare naturam communem, nisi vt singularem effectum: ergo sicut substare, ita etiam subsistere conuenit per se primo primæ substantiæ, & secundæ ratione illius: Vnde D. Thomas quæst. 9. de potent. artic. 1. ad 4. simpliciter ait, *nihil subsistere, nisi indiuidua substantia*, & ad 5. ait, Boetium in loco supra citato locutum esse secundum opinionem Platonis, qui posuit genera & species esse quasdam formas separatas subsistentes ab accidentibus denudatas. Et similiter in citato loco 1. part. ait, species & genera non subsistere, nisi secundum opinionem Platonis, qui posuit species rerum separatim subsistere à singularibus. Sed illæ etiam propositiones negatiue sano modo intelligendæ sunt, nimirum, quod genera & species non substant extra singularia, seu per se primo, non vero excluditur, quin in ipsis singularibus subsistant.

XVIII.

Quocirca vix inuenio veram rationem explicandi differentiam, quam Boetius posuit inter subsistere & substare, vt secundæ substantiæ subsistere dicatur, & non substare: nam extra indiuidua nec subsistunt, nec substant, in indiuiduis autem, & per indiuidua, & subsistunt & substant: in re ergo nulla est differentia. Secundum modum autem intelligendi dici potest, quod genera & species, quatenus abstracte ab indiuiduis concipiuntur, abstrahuntur à ratione substanti accidentibus, non vero à ratione subsistendi. Sicut enim Plato, vt Aristoteles eum interpretatur, posuit ideas subsistentes, non vero substantes, ita mens cum secundas substantias abstrahit, concipit illas per modum subsistentium, non vero per modum substantium: nam abstrahit illas ab accidentibus, & nudas essentias considerat: non tamen concipit illas sic separatas subsistere extra indiuidua: non enim tunc mens componit, alioqui falsum conciperet, sed simplici modo concipit hominem, verbi gratia, ad modum subsistentis, abstrahendo eum ab indiuiduo, & à particulari subsistentia. Mens autem Diui Thomæ satis clara est ex aliis locis citatis, videtur tamen interdum æquiuoce vt nomine subsistentiæ: proprie enim significat actuale modum per se existendi, seu terminum naturæ substantialis: quomodo de illa locuti sumus, aliquando vero significat

XIX.

T 2

gnificat naturam & essentiam, quæ est radix talis modi subsistendi, in quo infra dicemus, rationem essentialis substantiæ consistere. Et hoc modo dicitur in-terdum D. Thom. rationem subsistentiæ per se primo conuenire secundis substantiis, & per illas primis. Et hoc etiam probat ratio in contrarium facta, quod essentialis ratio substantiæ per se primo conueniat secundis substantiis, non autem probat de ipso actu subsistendi, nam hic non est essentialis, ut infra dicemus.

XX.

Atque hoc quidem dicendum est de reali actu subsistendi, etiam respectu propriarum passionum (quod in tertia dubitatione tangebatur) considerando enim tantum necessariam connexionem, quæ est inter essentiam & proprietatem, dicitur proprietates per se primo conuenire speciei, seu secundæ substantiæ, & non primæ, cuius sensus est, adæquatam rationem talis proprietatis esse ipsam essentiam secundum se & non ratione individuationis, vel particularis modi subsistendi. Atque eodem sensu dicimus Petrum esse risibilem, quia est homo, & non est conuerso: solum enim per hanc locutionem significamus, hanc proprietatem esse communem Petro cum aliis hominibus, habereque necessariam connexionem cum essentia hominis ut sic. At vero loquendo de ipsa actuali inhaerentia seu sustentatione accidentis, etiam proprii, hæc semper conuenit per se primo substantiæ individuatæ ac primæ. Atque ita risibilitas in re ipsa prius secundum rationem inhaeret Petro, quam homini, quia sicut esse & agere, ita & recipere primo ac per se conuenit singularibus & subsistentibus.

Sine diuisione analogæ.

XXI.

Sed quæres (quod etiam in fine tertiæ dubitationis tangebatur) an hic ordo, quo dicimus, subsistere vel subsistere primo conuenire primis substantiis, sufficiens sit ad constituendam analogiam, ita ut substantia secunda solum analogice dicatur substantia. Communiter enim ita censetur: itaque opinatus est Albertus in Præd. tractat. 1. capite tertio, quem secuti sunt Cateranus & alii. Et ratio est, quia hæc proprietates, quæ est subsistere vel subsistere, per prius conuenit primæ substantiæ, quam secundæ. Sed cum ostentum à nobis sit, hunc ordinem non esse realem, sed rationis tantum, probabilissimum est non sufficere ad constituendam analogiam. Præsertim, quia non est necesse, ut id, quod conuenit uni ratione alterius, analogice conueniat, si vere ac proprie, atque absolute illi conueniat, ut albedini, verbi gratia conuenit esse extensum ratione quantitatis, tamen non conuenit analogice, sic ergo maiori ratione, quamuis substantia secunda dicatur subsistere ratione primæ, nihilominus uniuoce dicere subsistere vel subsistere. Præsertim cum illa ratio seu medium solum sit ratione distinctum: nam in re, sicut homo & Petrus idem sunt, ita æque subsistunt, vel subsistant.

XXII.

Nisi forte quis dicat, quod licet illa natura, quæ est secunda substantia, ratione subtracti sit proprie & uniuoce substantia, tamen formaliter, & ut secunda substantia est, est analogice substantia, quia ut sic neque subsistit, neque subsistat. Sed hoc non recte dicitur, nam si sermo sit de intentione seu relatione secundæ substantiæ, & hæc reduplicetur, cum dicitur substantia ut secunda, illa non solum non est substantia, sed neque est aliquid rei, esse ergo substantiam non dicitur de illa natura ratione intentionis, sed de illa quam nos concipimus sub tali intentione seu relatione, & hanc dicimus esse vere ac proprie & uniuoce substantiam, neque esse constituendam analogiam ob solum distinctionem seu habitudinem rationis, quamuis res sit parui momenti. Sicut etiam secundum

dum rationem nos concipimus, essentialem rationem substantiæ per se primo conuenire naturæ secundum se, & per illam indiuiduis eundemque ordinem apprehendimus in propriis passionibus, quantum ad necessariam connexionem, & tamen non propterea concipimus ibi aliquam rationem analogicam, idem ergo erit in præsentibus. Item existere actum conuenit secundis substantiis per prius, seu in primis, tamen nullus dixit eis analogice conuenire. Denique, nulla ratio veræ analogiæ hic reperitur, quia secunda substantia non dicitur substantia per proportionem seu habitudinem ad primam, sed quia per se est, seu non est in subiecto, ut Aristoteles dixit.

Quod ergo Aristoteles ait, primam substantiam esse maxime & propriissime substantiam, non est necesse intelligi de analogia, sed solum, quia primo & per se illi conuenit, etiam secundum conceptionem seu distinctionem rationis nostræ. Sicut etiam antequam secundas substantias species excedere generis, tamen non propterea intercedit analogia inter illa. Denique, si quis nihilominus contendat, his rationibus probari quidem, ibi non intervenire analogiam, quæ in ipso esset rem magis vel minus perfectio fundetur, nihilominus rationem intercedere analogiam secundum rationem, & primam nominis impositionem, non est cum illo contentioso agendum, nam vix potest in hoc esse quæstio de re, sed solum de impositione nominis substantiæ.

Vltimo inquiri hic potest, an hæc diuisio locum habeat in solis substantiis compositis, vel etiam in simplicibus seu immaterialibus: nam fere omnes Græci putant in solis compositis substantiis habere locum. Sed hoc esse falsum, constabit ex disputatione 35. ubi ostendimus substantias spirituales indiuiduas contineri sub genere substantiæ.

Rursus dubitari potest, an in sola integrâ substantiâ, vel etiam in partibus, materia scilicet & forma, prima & secunda substantia distinguantur possint. In qua re Simplicius in prædicam. capit. de substant. refert eundem Boetii opinionem dicentis, rationem primæ substantiæ competere materiæ primæ, & composito, non tamen formæ. Ratio eius erat, quia illi & non huic conuenit definitio ab Aristotele data, scilicet, substantia prima est, quæ neque est in subiecto, neque dicitur de subiecto. Et potest confirmari hæc opinio, quia materia prima & est subsistens & subsistans, tum formis substantiæ, tum etiam accidentibus. Forma autem est in subiecto, scilicet in materia prima. Quæ ratio locum habet ad summum in formis materialibus: nam forma rationalis, cum non pendeat à materia, non potest dici esse in illa, ut in subiecto. Simplicius vero addit, etiam formas materiales non esse in subiecto, quia illud solum dicitur esse in subiecto, quod ita inest, ut non sit pars: unde ipse indicat etiam formam substantialem posse habere rationem primæ substantiæ, nam Aristoteles in prædicam. subsistit partes substantiæ esse substantias. At vero scriptores Metaphysicæ absolute negant materiæ & formis conuenire intentionem uniuersalis, aut singularis, & consequenter negabunt in eis reperiri rationem primæ aut secundæ substantiæ, ut Socinus 7. Metaph. qu. 39. Cuius rationes omitto, quia solum pertinent ad modum loquendi.

Quæstio itaque præsens potest esse de nomine, & de re. De re erit quæstio, an materia & forma contineantur aliquo modo in prædicamento substantiæ. Et in hoc errant Boetius, si verum est, quod Simplicius refert: nam omnino excludit formam à ratione & prædicamento substantiæ dicens esse qualitatem, vel aliquid huiusmodi, quod plane est contra Aristotelem lib. 7. Metaph. c. 3. & 2. de Anima, cap. 1. ubi distinguit substantiam in materiam, formam, & compositum, & disput. 15. ostendimus necessariam esse formam substantialem, quæ non sit accedens, & cetera.

declaramus, in quo differat eius informatio ab in-
herentia accidentis.

Quæstio autem fere de nomine erit, an diuisio
substantiæ in primam & secundam locum habeat
tantum in composito, vel etiam in partibus. In qua
dicendum est, loquendo simpliciter de substantia
prima, & proportionaliter de secunda, solum dici
de substantia completa, & quæ ponitur in recta li-
nea prædicamentali, nam hæc diuisio data est ad il-
lam lineam constituendam, assignato veluti funda-
mento eius quæ est prima substantia: Item quia sub-
stantia completa est, quæ proprie subsistit, operatur,
& subsistit, & de qua proprie accidentia prædicantur.
At vero, latius loquendo de substantia, non est du-
bium quin illa duo membra secundum quædã pro-
portionalem participationem in materia & forma
inueniantur: nam anima rationalis verbi gratia sub-
stantia est, & simpliciter dicta non est indiuidua sub-
stantia & singularis. Vnde licet in subiecto non sit,
de subiecto dicitur, puta de hac, vel illa anima rati-
onali, hæc autem anima est singularis, vt nec sit in
subiecto nec dicitur de subiecto: ergo seruata pro-
portione habet in ea locum eadem diuisio. Atque i-
dem est proportionaliter de materia, quæ sub ratio-
ne etiam vniuersali concipi potest: vel generica,
vel specifica, & vt est hæc indiuidua materia seu hoc
corpus. Atque hoc certe satis indicauit Aristote-
les in prædicamento substantiæ, vbi cum dixisset
commune esse omni substantiæ in subiecto non ef-
fe, declarat, hoc etiam partibus substantiæ conuenire,
quoniam substantiæ sunt, subintelligit ergo eo
modo quo sunt substantiæ, posse etiam primas & se-
cundas appellari. Denique idem est de intentione vni-
uersalis & singularis, nam, licet vt sumuntur in li-
nea recta prædicamentali tantum sint in rebus com-
pletis, latius tamen & proportionaliter loquendo,
etiam in partibus reperiuntur, vt ex communi in-
gido concipiendi, prædicandi, & diuidendi est per se
evidens, & in superioribus etiam ratiū est. Atque
iuxta hunc modum loquendi prima & secunda sub-
stantia non solum de completa, sed etiam de incom-
pleta, dici potest: verum quidem est, minus improp-
rie tribui nomen primæ substantiæ materiæ pri-
mæ quæ formis materialibus, quia materia subsistit
aliquo modo: formæ autem materiales nō subsistunt,
vt infra videbimus. Omisissis autem his impropriis lo-
cutionibus ratio primæ substantiæ declaranda nobis
est in substantiis completis: & in hoc sensu semper
hæc voce vtemur. Obiter tamen explicabimus
qualiter in partibus substantiæ eius ratio partici-
petur.

DISPUTATIO XXXIV.

*De prima substantia, seu supposito eiusque à na-
tura distinctione.*

EX his quæ in præcedenti disputatione
diximus fere omnia, quæ de substan-
tiæ prædicamento Aristoteles vbiq;
tradit præter quædam pure dialectica,
quæ de prædicationibus substantiarū
secundarum de primis, in prædicamento substantiæ
docet, quæ & difficultatem alicuius momenti non
habent, & vt dixi dialecticorum sunt propria. Quæ
vero ibidem differit de tribus proprietatibus substan-
tiæ, quæ aliquo modo reales sunt, videlicet non ha-
bere contrarium, non suscipere magis aut minus,
esseque contrariorum susceptiuam, hæc (inquam)
omnia aliis locis à nobis explicantur. Nam de duo-
bus primis ac negatiuis proprietatibus differimus
in prædisputat. 45. & 46. oppositas proprietates in
qualitate declarando, & ibi etiam obiter attingimus
quomodo idem sit susceptiuum contrariorum, sed

præcipue de hac re dictum est supra Disput. 14. tra-
ctando de causa materiali accidentium. Omisissis er-
go his omnibus, grauior nobis hoc loco suscipitur
disputatio, & maxime propria huius doctrinæ, & ad
plura Theologiæ mysteria in primis necessaria. In qua
primo explicabimus terminos, deinde ad propriam su-
positi rationem, & distinctionem eius à natura de-
clarabimus: ac tandem ad secundas substantias do-
ctrinam applicabimus, communemque rationem ac
coordinationem prædicamenti substantiæ conclu-
demus.

SECTIO I.

*Utrum prima substantia sit idem quod suppositum
aut persona vel hypostasis.*

SUPpono sermonem esse de substantia
creata, de qua est tota hæc disputatio.
Nam de supposito & substantia in
diuina & increata natura, ex princi-
piis mere naturalibus fere nihil dici
potest, cum ex cognitione mysteriorum Trinitatis maxi-
me pendeat. Dicimus autem latius hæc de re in primo
tom. 3. part. Disp. 11. Vbi ostendimus, in diuina natu-
ra non esse omnino idem secundum rationem esse
per se subsistens, & esse suppositum, nam datur in Deo
natura per se subsistens, & communicabilis multis
suppositis, de ratione autem suppositi est vt sit in com-
municabilis alteri supposito. Secus autem est in na-
tura creata vt ex dicendis constabit. Quia vero Theo-
logici locutiones in hac materia lucem magnam af-
ferre possunt ad intelligendos hos terminos in crea-
turis, ideo nonnulla breuiter circa Deum supponen-
da sunt.

*Explicatur usus harum vocum in re-
bus diuinis.*

Primo igitur statuendum est dari in Deo vnā sin-
gularem substantiam communem secundum rem
tribus personis, ratione cuius tres personæ consub-
stantiales dicuntur, & in hoc sensu in Concilio Ni-
ceno definitum est, Patrem & Filium esse quod est, id
est, eiusdem substantiæ, & in symbolo Athanasij di-
citur, Non diuidentes personas, neque substantiam separan-
tes, & ita loquuntur passim Concilia & sancti Patres.
Non potest autem admitti, quod sit in Deo vnū
suppositum commune tribus personis, quia hoc esset
confundere tres personas in vnā personam vel hy-
postasim, quod est etiam contra fidei definitionem. *1. Synodus
act. 4. & 11.
Concil. To-
postasim, quod est etiam contra fidei definitionem. 1. XI. 8. 16.*
Vnde merito inter Theologos reprehenditur Caie-
tanius, quod aliquo modo admiserit vnū supposi-
tum commune tribus personis, quanquam non sim-
pliciter, sed cum addito id dixerit, scilicet supposi-
tum incompletum, vel personam incompletam. Hæc
enim locutio & Theologorum aures offendit, quia
non solum inuitata est apud Patres, verum etiam ab
eorum modo loquendi aliena. Et in rigore est falsa,
quia ratio suppositi repugnat cum communicabili-
tate diuine substantiæ, vt latius in prædicta disputat.
contra Caietanum differui.

Nihilominus et si non ita certum sit, probabilius
tamen ac verius existimamus illam substantiam sin-
gularem, quæ communis est tribus personis, vt sic
subsistentem illæ ex se & essentialiter, habereque vnā
substantiam absolutam & essentialem tribus
personis communem, hæc enim sententia commu-
niter recepta est à Theologis vtriusque Scholæ D.
Thom. & Scoti, & ab aliis etiam. Et modus ipse lo-
quendi magnum fundamentum habet etiam in an-
tiquis Patribus dicentibus diuinas personas habere
vnitatem in natura ex se subsistente, imo & in sub-
sistentia naturæ, vt loquitur aliquando Hilarius, &

*1. Synodus
act. 4. & 11.
Concil. To-
postasim, quod est etiam contra fidei definitionem. 1. XI. 8. 16.*

*Hilarius 72
de Trinitate.*